O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O’RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

"RO’YXATGA OLINDI"

№ VM-343-53407-3.20
"1" iyul 2003 y.

"TASDIQLANDI"
O’zbekiston Respublikasi
Oliy va o’rta maxsus
ta’lim vazirligi

____
"8" iyul 2003 y.

SEKYuRIMETRIKA
fanidan
DASTUR

Oliy ta’limning 340000 - "Biznes va boshqaruv"
ta’lim sohasidagi 5340700 - "Bank ishi"
bakalavriat yo’nalishi uchun

Toshkent - 2003

Tuzuvchi: dots. Shoxa'zamiy Sh. Sh.

Taqrizchilar: dots. Ismoilov A. S.,
dots. Ismoilov K.

Ushbu dastur O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuniga, Kadrlar tayyorlash milliy dasturiga asosan hamda bakalavriatning 5340600 -"Moliya" va 5340700 – "Bank ishi" ta'lim yo'nalishlari bo'yicha Davlat Ta'lim Standartlari talablari doirasida tayyorlangan. Dasturda fanning nazariy, uslubiy va amaliy asoslari hamda mavzulari etarli darajada yoritilgan. Dastur doirasida fanni o'rganish zamonaviy pedagogik, o'quv-uslubiy, ilmiy va amaliy texnologiyalarga asoslanadi.

Настоящая программа подготовлена на основе Закона Республики Узбекистан "Об образовании", Национальной программы подготовки кадров и требований Государственных Образовательных Стандартов для образовательных направлений бакалавриата 5340600 – "Финансы" и 5340700 – "Банковское дело". В программе в достаточной мере освещены теоретические, методологические и практические основы, а также темы дисциплины. Изучение дисциплины в рамках программы основывается на современных педагогических, учебно-методических, научных и практических технологиях.

Dastur Toshkent Moliya instituti Ilmiy Kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 25 aprel 9-sonli bayonnoma).

Dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi oliy o'quv yurtlariaro ilmiy-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengash majlisida muhokama qilingan hamda nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 1 iyul 37-sonli majlis bayoni).

1. SO'Z BOShI

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va Kadrlar tayyorlash Milliy dasturida har tomonlama etuk, barkamol kadr-mutaxassislarni tayyorlash ishlari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi deb hisoblanadi. Amaldagi Davlat Ta'lim Standarti asosida tayyorlangan dastur "Korporativ boshqarish" fanining nazariy, uslubiy va amaliy mavzulari hamda masalalarini o'z ichiga olgan bo'lib, fanni o'rganishning zamonaviy pedagogik, o'quv-uslubiy, ilmiy va amaliy texnologiyalarga asoslanadi. Dastur 5340600-"Moliya" va 5340700 – "Bank ishi" yo'nalishidagi bakalavriatura talabalarini o'qitishga mo'ljallangan.

O'qitishning maqsadi va vazifalari, hamda boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi

O’qitishning maqsadi bo’lib, talabalarga sekyurimetrika sohasidagi faoliyatning umumlashtirilgan nazariy, metodologik va amaliy bilim hamda ko’nikmalarini berish hisoblanadi.

O’qitishning vazifasi - qo’yilgan maqsad doirasida talabalarga sekrimetrika asoslarini o’rgatishdir. Bu vazifa mavjud jahon va O’zbekiston Respublikasi tajribalari asosida amalga oshiriladi.

"Sekyurimetrika" fani bakalavriaturaning 5340600-"Moliya" va 5340700 – "Bank ishi" ta’lim yo’nalishlarining tanlov fani bo’lib, bu fan ko’rsatilgan yo’nalishlar doirasidagi boshqa fanlarga asoslanadi va ular bilan uzviy bog’langan.

"Sekyurimetrika" fani doirasida talabalar bilimiga, uquviga va ko’nikmasiga quyiladigan talablar

Talabalar fanni o’rganish natijasida fanni o’qitishdan ko’zlangan maqsad va vazifalarga erishishlari lozim, shu doirada olgan bilimlarini, uquvlarini va ko’nikmalarini ilmiy-tadqiqot va amaliy-ishlab chiqarish faoliyatlarida ko’rsatilgan ta’lim yo’nalishi bo’yicha Davlat Ta’lim Standartlarida talab qilinganidek samarali qo’llay olishlari kerak.

Fanni o’qitishdagi yangi texnologiyalar

Talabalarga zamonaviy usulda fanni o’rgatish va ularning bilimini baholash uchun quyidagi texnologiyalar va materiallardan foydalaniladi:

- talabalarni auditoriyada va auditoriyadan tashqarida o’qitishning, mustaqil ta’limning ilg’or pedagogik usullari;
- o’qitishning texnik vositalari, o’quv filmlari, slaydlar, didaktik materiallar, plakatlar, testlar, amaliy masalalar, ish o’yinlari, ko’rgazmali qurollar, elektron shakldagi materiallar, statistik axborot, tarqatma o’quv materiallari, metodik ko’rsatmalar, yangi darsliklar, ma’ruza matnlari, monografiyalar;
- tegishli qonuniy va me’yoriy hujjatlar;
- fan bo’yicha xalqaro va O’zbekiston tajribasiga oid tegishli materiallar;
- kompyuter-axborot texnologiyalari, maxsus dasturlari va INTERNET yordamida fanga tegishli bilim va materiallar;
- talabalar bilimini muntazam joriy, oraliq va yakuniy baholashda so’rov, referatlar yozish, test-tekshiruv, amaliy masalalar echish usullaridan foydalanish;
- iqtidorli talabalarga fan doirasida chuqurrok, qo’shimcha va mustaqil ishlashlari uchun sharoitlar yaratib berish;
- mutaxassislarning sekyurimetrika buyicha ilmiy maqolalari, uslubiy ishlari, moliya bozori (MB) va qimmatli qog’ozlar bozori (KKB) bo’yicha rasmiy axborot byulletenlar va hisobotlar.

Fanni o’qitish semestrlari va uslubiy ko’rsatmalar

"Sekyurimetrika" fani bakalavriaturaning 5340600-"Moliya" va 5340700-"Bank ishi" ta’lim yo’nalishlarida VIII semestr davomida tanlov fan sifatida ushbu dasturga asosan o’qitiladi.

Fanni o’qitish mobaynida ushbu dasturning fanni o’qitishdagi yangi texnologiyalar bandida keltirilgan materiallar va texnologiyalar uslubiy ko’rsatmalar sifatida qabul qilinishi mumkin.

Fanni o’rganish ma’ruza va amaliy mashg’ulot shaklida auditoriyada o’tish usuli bilan amalga oshiriladi. Talabalar auditoriyada olgan nazariy va amaliy bilimlarini mustahkamlashi uchun mustaqil ta’lim bilan shug’ullanadilar hamda uy vazifalarini bajaradilar. Ularning olgan bilimlarini nazorat qilib borishning test-sinov, joriy, oraliq va yakuniy baholash usullari qo’llaniladi. O’quv jarayoni reyting tizimi asosida tashkil qilinadi va uning natijasi o’qituvchilar tomonidan baholanadi.

Umumiy va o’quv ishlari turlari bo’yicha hajmi

O’quv rejada "Sekyurimetrika" faniga jami 40 soat hajmda vaqt ajratilgan. Shundan, 20 soat ma’ruza, 20 soat amaliy auditoriya mashg’ulotlariga, 20 soat mustaqil ta’limga ajratilgan. Ma’ruza va amaliy mashg’ulot o’qituvchilar rahbarligida auditoriyada o’tkaziladi.

2. FAN DASTURI

Ma’ruza mashg’ulotlarining namunaviy mavzusi

Sekyurimetrikaning nazariy asoslari

Sekyurimetrikaning predmeti, ilmiy asoslari va instrumentariysi. *Uning ekonometrika, iqtisodiy tahlil, kvalimetriya, sifatni boshqarish, iqtisodiy (moliyaviy) statistika, fundamental va texnik tahlil kabi ilmiy sohalar (yo’nalishlar) bilan bog’liqligi va farqi.* Sekyurimetrikaning kompleksliligi va sistemaviyliligi.

Sekyurimetrikaning shakllanish tarixi va rivojlanish istiqbollari, shart-sharoitlari, iqtisodiyotdagi va moliya bozoridagi (qimmatli qog’ozlar bozoridagi) o’rni va roli. Uning mazmuni, ob’ektlari va vazifasi, metodi ("Yuqoridan pastga" va "pastdan yuqoriga" yo’nalishlari bo’yicha hamda portfelli tahlil bo’yicha yondashuvlarga asoslangan metodlar). Sekyurimetrik o’lchash, tahlil va baholashning modellari, metodlari va usullari tasnifi va tavsifi.

Sekyurimetrikaning ta’minoti

Sekyurimetrikaning moliyaviy-iqtisodiy axborot ta’minoti. Ta’minot tizimi, uning manbalari va shakllari. Sekyurimetrikaning xuquqiy-me’yoriy va institutsional ta’minoti.

Ta’minot tizimi, undagi qonuniy-me’yoriy hujjatlar, standartlar, professional ahloq va faoliyat kodeksi, institutlar. *O’zbekiston qimmatli qog’ozlar bozorida sekyurimetrikaning ta’minoti.*

Fundamental tahlilga asoslangan mikro-sekyurimetrik yondashuv

"Pastdan yuqoriga" yo’nalishi bo’yicha yondashuv – mikro-sekyurimetrikaning metodi. Qimmatli qog’ozlarning fundamental tahlili (Grem va Dodd usuli). Bu usulning mikro-sekyurimetrik yondashuvning tarkibiy qismlaridan biri ekanligi. *Qimmatli qog’ozlarning ichki narxini baholash.* To’liq baholanmagan va qayta baholangan qimmatli qog’ozlar. Qimmatli qog’ozlarning ichki narxlarini ularning bozor narxiga ta’siri va u bilan bog’liqligi. Emitentlar va ularning qimmatli qog’ozlari reytinglari. *O’zbekistonda mikro-sekyurimetrik metodni qo’llanilishi xususiyatlari va muammolari.*

Texnik tahlilga asoslangan market-sekyurimetrik yondashuv

"Yuqoridan pastga" yo’nalishi bo’yicha yondashuv – market-sekyurimetrikaning metodi. Qimmatli qog’ozlarning texnik tahlili usuli. Bu usulning market-sekyurimetrik yondashuvning tarkibiy qismlaridan biri ekanligi. *Qimmatli qog’ozlarning bozor narxini va riskini baholash.* Betta-koeffitsient. *Qimmatli qog’ozlarning birjaviy va birjadan tashqari kurslari, indekslari.* Qimmatli qog’ozlarning bozor narxlarini ularning ichki narxiga ta’siri va u bilan bog’liqligi. *O’zbekistonda market-sekyurimetrik metodning qo’llanilishi muammolari va istiqbollari.*

Portfel tahliliga asoslangan portfel-sekyurimetrik yondashuv

Portfel tarkibidagi qimmatli qog’ozlarning matematik-statistik o’zaro bog’liqligini tahlil qilish bilan bog’liq portfelli tahlilga asoslangan yondashuv – portfel-sekyurimetrikaning metodi. Qimmatli qog’ozlarni portfelli tahlil usullari va modellari (Kapital aktivlarni baholash modeli (matematik va grafik). Markovitts modeli. Sharpning indeks modeli. Tekislangan narx modeli. Faktorli modellar va boshqa modellar). *O’zbekistonda portfel-sekyurimetrik metodning qo’llanilishi muammolari va istiqbollari.*

3. AMALIY MAShG’ULOTLARNING MAVZULARI

Sekyurimetrikaning nazariy asoslari

Sekyurimetrikaning predmeti, ilmiy asoslari va instrumentariysi.* Uning ekonometrika, iqtisodiy tahlil, kvalimetriya, sifatni boshqarish, iqtisodiy (moliyaviy)

statistika, fundamental va texnik tahlil kabi ilmiy sohalar (yo'nalishlar) bilan bog'liqligi va farqi. Sekyurimetrikaning kompleksliligi va sistemaviyliligi.

Sekyurimetrikaning shakllanishi tarixi va rivojlanishi istiqbollari, shart-sharoitlari, iqtisodiyotdagi va moliya bozoridagi (qimmatli qog'ozlar bozoridagi) o'rni va roli. Uning mazmuni, ob'ektlari va vazifasi, metodi ("Yuqoridan pastga" va "pastdan yuqoriga" yo'nalishlari bo'yicha hamda portfelli tahlil bo'yicha yondashuvlarga asoslangan metodlar).* Sekyurimetrik o'lchash, tahlil va baholashning modellari, metodlari va usullari tasnifi va tavsifi.

Sekyurimetrikaning ta'minoti

Sekyurimetrikaning moliyaviy-iqtisodiy axborot ta'minoti.* Ta'minot tizimi, uning manbalari va shakllari.

Sekyurimetrikaning xuquqiy-me'yoriy va institutsional ta'minoti.* Ta'minot tizimi, undagi qonuniy-me'yoriy hujjatlar, standartlar, professional ahloq va faoliyat kodeksi, institutlar. O'zbekiston qimmatli qog'ozlar bozorida sekyurimetrikaning ta'minoti.

Fundamental tahlilga asoslangan mikro-sekyurimetrik yondashuv

"Pastdan yuqoriga" yo'nalishi bo'yicha yondashuv – mikro-sekyurimetrikaning metodi. Qimmatli qog'ozlarning fundamental tahlili (Grem va Dodd usuli).* Bu usulning mikro-sekyurimetrik yondashuvning tarkibiy qismlaridan biri ekanligi. Qimmatli qog'ozlarning ichki narxini baholash. To'liq baholanmagan va qayta baholangan qimmatli qog'ozlar. Qimmatli qog'ozlarning ichki narxlarini ularning bozor narxiga ta'siri va u bilan bog'liqligi. Emitentlar va ularning qimmatli qog'ozlari reytinglari.* O'zbekistonda mikro-sekyurimetrik metodning qo'llanilishi xususiyatlari va muammolari.

Texnik tahlilga asoslangan market-sekyurimetrik yondashuv

"Yuqoridan pastga" yo'nalishi bo'yicha yondashuv – market-sekyurimetrikaning metodi. Qimmatli qog'ozlarning texnik tahlili usuli.* Bu usulning market-sekyurimetrik yondashuvning tarkibiy qismlaridan biri ekanligi. Qimmatli qog'ozlarning bozor narxini va riskini baholash.* Betta-koeffitsient.* Qimmatli qog'ozlarning birjaviy va birjadan tashqari kurslari, indekslari.* Qimmatli qog'ozlarning bozor narxlarini ularning ichki narxiga ta'siri va u bilan bog'liqligi. O'zbekistonda market-sekyurimetrik metodni qo'llanilishi muammolari va istiqbollari.

Portfel tahliliga asoslangan portfel-sekyurimetrik yondashuv

Portfel tarkibidagi qimmatli qog'ozlarning matematik-statistik o'zaro bog'liqligini tahlil qilish bilan bog'liq portfelli tahlilga asoslangan yondashuv – portfel-

sekyurimetrikaning metodi. Qimmatli qog'ozlarni portfelli tahlil usullari va modellari (Kapital aktivlarni baholash modeli (matematik va grafik). Markovitts modeli. Sharpning indeks modeli. Tekislangan narx modeli. Faktorli modellar va boshqa modellar).* O'zbekistonda portfel-sekyurimetrik metodni qo'llanilishi muammolari va istiqbollari.

4. TAVSIYa ETILGAN MAVZULAR BO'YIChA KO'RGAZMA-NAMOYISh MATERIALLARI, O'QUV FILMLARI VA BOShQA DIDAKTIK MATERIALLAR

Ushbu dasturning fanni o'qitishdagi yangi texnologiyalar, fanni o'qitish semestrlari va uslubiy ko'rsatmalarning tegishli bandlari hamda kerakli tashkilotlarning sayt va elektron pochtalaridan foydalanish mumkin. Bunda sayt va elektron pochtalar kafedra tomonidan yangilanib berilib borilishi mumkin.

Tavsiya etiladigan saytlar

1. Fond birjalarining xalqaro federatsiyasi http://www.fibv.com/
2. Qimmatli qog'ozlar bo'yicha komissiyalarning xalqaro tashkiloti http://www.iosco.org/
3. AQSh Qimmatli qog'ozlar va birjalar bo'yicha komissiyasi http://www.sek.gov/
4. Evropa ittifoqi direktivalarining to'liq matni http://www.europa.eu.int/
5. Frantsiyaning birjaviy operatsiyalari bo'yicha komissiyasi http://www.cob.fr/
6. Italiyaning fond bozori bo'yicha komissiyasi CONSOB http://www.consob.it/
7. Ispaniyaning fond bozori bo'yicha milliy komissiyasi CNMV http://www.cnmv.es/
8. Avstraliyaning qimmatli qog'ozlar va investitsiyalar bo'yicha komissiyasi ASIC http://www.asic.gov.au/
9. O'zbekiston Respublikasi Davlat Markaziy Depozitariysi http://www.deponet.uz/
10. "Toshkent" RFB http://www.uzse.com/
11. O'zbekiston Respublikasi Davlat Mulki Qo'mitasi qoshidagi Qimmatli qog'ozlar bozori faoliyatini muvofiqlashtirish va nazorat qilish Markazi http://www.atm.uz/
12. Jurnal "Rinok tsennix bumag" (RF) http://www.rcb.ru/
13. OESR http://www.oecd.org/
14. Evropa investitsiya banki European Investment Bank http://www.eib.org/
15. Evropa tiklanish va taraqqiyot banki European Bank for Reconstruction and Development http://www.ebrd.com/
16. Evropa va Osiyo mamlakatlari fond birjalari Federatsiyasi Federation of Euro-Asian Stock Exchanges http://www.feas.org/
17. Evropa fond birjalari Federatsiyasi Federation of European Stock Exchanges http://www.fese.be/

18. Shimoliy Amerika fond birjalari Federatsiyasi Federacion Iberoamericana de Bolsas de Valores http://www.fiabv.org/
19. Merril Linch Merrill Lynch http://www.ml.com/
20. Morgan Stenli Morgan Stanley http://www.ms.com/
21. Dji. Pi. Morgan J.P.Morgan & Co. http://www.jpmorgan.com/
22. Buyuk Britaniya, Moliyaviy xizmatlar bo'yicha Kengash The Financial Services Authority http://www.fsa.gov.uk/
23. Germaniya, Qimmatli qog'ozlar va fyucherslar bo'yicha Komissiya Bundesaufsichsamt fur den Wertpaplerhandel http://www.bawe.de/
24. Gonkong, Qimmatli qog'ozlar va fyucherslar bo'yicha Komissiya Securities and Futures Commission http://www.hksfc.org.hk/
25. XXR, Xitoy fond bozori bo'yicha Komissiya China Securities Regulatory Commission http://www.csrc.gov.cn/
26. Malayziya, Qimmatli qog'ozlar bo'yicha Komissiya Securities Commission http://www.sc.com.my/
27. Rossiya Federatsiyasi, Qimmatli qog'ozlar bo'yicha Federal komissiya http://www.fedcom.ru/
28. Yaponiya Moliya Vazirligi http://www.mof.go.jp/

Reyting agentliklari:

29. Moody's Investors Service http://www.moodys.com/
30. Standard & Poor's http://www.standardpoor.com/
31. Fitch IBCA http://www.fitchibca.com/
32. Duff & Phelps Credit Rating Co. http://www.dcrco.com/

Ilmiy tadqiqot tashkilotlari va konsalting firmalari:

33. Brayan Teylor tadqiqotlari Global Financial Data http://www.globalfindata.com/
34. Iqtisodiy tadqiqotlar Milliy byurosi (AQSh) National Bureau of Economic Research http://www.nberws.nber.org/papersbyprog/
35. Aktsiyalar Nemis instituti Deutsches Aktieninstitut e.V. http://www.dal.de/
36. Internet Trading Group http://www.internettrading.ru/

Axborot agentliklari:

37. Dow Jones Co. http://www.dowjones.com/
38. Reuters http://www.reuters.com/
39. Telestock http://www.teleserv.co.uk/

5. O’ZLAShTIRISh NAZORATI

Ushbu fan bo’yicha o’quv rejada jami 40 soat ajratilgan bo’lib, shundan 20 soatma’ruza, 20 soat amaliyish, 20 soat mustaqil ta’lim. O’quv jarayonida vomida talaba to’plashi mumkin bo’lgan maksimal ball 40 ga teng bo’lib, shundan joriy baholashga 16 ball, oraliq baholashga 12 ball va yakuniy baholashga 12 ball ajratiladi. "Yozma ish" variantlar bo’yicha tuzilib, u o’quv dasturiga to’liq mos kelishi ta’minlanadi va talabalarning o’zlashtirish darajasi reyting tizimi asosida baholanadi.

Joriy va oraliq baholash turlari uchun fanga belgilangan ballar miqdori o’quv rejasi bo’yicha har semestrda ajratilgan soatning 70 foizi doirasida belgilanadi. O’qitilayotgan fanga ma’sul bo’lgan kafedraning qarori bilan mavzularning murakkabligi va zaruriyligiga qarab ballar quyidagi ko’rsatkichlar bo’yicha aniqlanadi:

- talabaning o’quv jarayonidagi davomati va faolligi;
- amaliy mashg’ulotlarga tayyorgarlik darajasi;
- fan bo’yicha qonuniy va me’yoriy hujjatlarni konspektlashi;
- kafedra tomonidan belgilangan mavzular bo’yicha referat yozishi;
- mustaqil ta’lim doirasida berilgan nazorat ishlarini bajarishi.

Joriy va oraliq baholash turlari "Yozma ish" usulida yoki boshqa usullarda (og’zaki, test, himoya va hokazo) ham o’tkazilishi mumkin.

Yakuniy baholashda fan bo’yicha dastur to’la o’tilgandan so’ng bakalavriatura talabasining bilimi baholanadi. Yakuniy baho turiga ajratilgan ballar miqdori o’quv rejasida fanga ajratilgan soatning 30 foizi miqdorida belgilanadi. Fan bo’yicha yakuniy baholash bosqichi belgilangan tartibda "Yozma ish" usulida o’tkaziladi.

Oliy ta’lim muassasasi fanlar uchun baholash turlarining har biri bo’yicha reyting ballarini hisoblash mexanizmini ishlab chiqadi va uslubiy kengashda tasdiqlaydi.

"Yozma ish" variantlarini baholash mezonlari kafedra majlisi bayonnomalari bilan tasdiqlanadi.

6. ADABIYoTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. Karimov I.A. O’zbekiston XXI asrga intilmoqda: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. -T.: O’zbekiston, 1999.
2. Karimov I.A. Iqtisodiyotni erkinlashtirish va islohotlarni chuqurlashtirish - eng muhim vazifamiz. -T.: O’zbekiston, 2000.
3. Sidni Kottl, Rodjer F.Myurrey, Frank E.Blok. Analiz tsennix bumag Grema i Dodda. -M.: ZAO "Olimp-Biznes". -2000.

4. Sharp U., Aleksander G., Beyli Dj. Investitsii: Per. s angl. -M.: INFRA-M, 1999.
5. Van Xorn Dj. K. Osnovi upravleniya finansami: Per. s angl./Gl. red. Serii Ya.V. Sokolov. -M.: Finansi i statistika, 1996.
6. Birjevoe delo: Uchebnik / Pod. red. V.A. Galanova, A.I. Basova. – M.: Finansi i statistika, 1998.
7. Tyulz R., Bredli E., Tyulz T. Fondoviy rinok – 6-e izd.: per. s angl. – M.: INFRA-M, 1997.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Alekseev V.A. Rinok tsennix bumag – M.: Finansi i statistika, 1993.
2. Abdullaev Yo., Shoxa'zamiy Sh.Sh. Qimmatli qog'ozlar.100 savol va javob – T.: Mehnat, 1997.
3. Butikov I.L. Qimmatli qog'ozlar bozori. – T.: Konsauditinform, 2001.
4. Shoxa'zamiy Sh.Sh. va boshqalar. Tadbirkor qimmatli qog'ozlar bozorida. – T.: Adolat, 2002.
5. Shoxa'zamiy Sh.Sh. i dr. Predprinimatel na rinke tsennix bumag - T.: Adolat, 2002.
6. Shoxa'zamiy Sh.Sh. Aktsiya va Siz oladigan foyda. -T.: Moliya, 2003.
7. Informatsionnie byulleteni "Rinok tsennix bumag", Agenstva "Konsauditinform".
8. Rinok tsennix bumag i ego finansovie instituti: Ucheb. pos. / Pod. rod. V.S. Torkanovskogo, - S-Pb.: AO Komplekt, 1994.